

Зміст

Слово до читача - - - - -	7
Від автора - - - - -	11
Розділ 1. ВИСАДКА В КРИМУ - - - - -	20
Розділ 2. ПІД ЗЕМЛЕЮ ТА В МОРІ - - - - -	36
Розділ 3. ПОВЕРНЕННЯ - - - - -	44
Розділ 4. ВОГОНЬ ТА ЧАЙКИ - - - - -	52
Розділ 5. ВОРОТА НА КИЇВ - - - - -	60
Розділ 6. ВІДРОДЖЕННЯ МІФУ - - - - -	67
Розділ 7. БИТВА ЗА МОЩУН - - - - -	76
Розділ 8. ШПИГУНСЬКІ ІГРИ - - - - -	84
Розділ 9. ДОЛЯ КРАЇНИ — СІВЕРСЬКОДОНЕЦЬК - - -	97
Розділ 10. ОПЕРАЦІЯ «БЕЛГОРОД» - - - - -	105
Розділ 11. РЕВОЛЮЦІЯ НА ВОДІ — MAGURA - - - - -	114
Розділ 12. ПОВІТРЯНИЙ МІСТ ДО МАРІУПОЛЯ — ПОЧАТОК - - - - -	125
Розділ 13. ПЕРЕЛІТ У ПЕКЛО ТА ПОВЕРНЕННЯ - - -	134
Розділ 14. ДАЛЕКОБІЙНА ТІНЬ - - - - -	142
Розділ 15. ХАРКІВ. ПЕРША ЛІНІЯ - - - - -	154
Розділ 16. У КРИМ НА ВОДНИХ МОТОЦИКЛАХ - - - - -	166
Розділ 17. КВИТОК У ЖИТТЯ - - - - -	173
Розділ 18. ВРЯТУВАТИ ЛЮДЕЙ - - - - -	183
Розділ 19. КІТ ГЮНТЕР - - - - -	195
Розділ 20. ІНФОРМАЦІЙНА ВІЙНА - - - - -	201

Слово до читача

Ця книга — про нашу воєнну розвідку, про її становлення в часи новітньої України, про військовослужбовців ГУР МОУ, про героїзм наших розвідників під час російсько-української війни, починаючи з 2014 року. У цей непростий для нашої нації, держави, для кожного українця час маю честь очолювати головний розвідувальний орган під час російського вторгнення. Працювати разом з побратимами-розвідниками в підрозділі, здатному виконати найскладніші бойові завдання.

Ще задовго до призначення на цю відповідальну посаду був абсолютно переконаний, що велика війна з нашим одвічним ворогом росією — неминуча. Адже імперія рабів не може спокійно існувати поруч із країною вільних людей. Саме українська розвідка була однією з перших, хто за багато місяців до повномасштабного вторгнення повідомляв про наближення кривавої битви за нашу Незалежність, за нашу Державу, за наше життя.

Країна вільних людей, військо мужніх воїнів, суспільство, що виборювало свою гідність протягом століть, виявилися не по зубах кровожерливій армії кремлівського фюрера. Саме українські розвідники завжди були на

передовій боротьби з російським ворогом. Саме спецопераціям бійців ГУР МОУ під час повномасштабного вторгнення приділена особлива увага автора цієї книги.

Бої наших спецпризначенців-розвідників на суходолі, на морі та в небі, на лінії бойового зіткнення та в глибокому ворожому тилу, в інформаційному та кіберпросторі, усе це — на сторінках книги, яку ви тримаєте зараз у руках.

Автор розповідає про бої за Гостомель та захист Києва, історію створення першого у світі безпілотного флоту, який змусив російський Чорноморський флот утекти до Кавказького узбережжя, унікальні операції зі збиття російських вертольотів і літаків із надводних дронів Magura, ураження БПЛА законних воєнних цілей навіть за 2000 кілометрів від лінії фронту, а також про дії українських розвідників проти російських воєнних злочинців та колаборантів на тимчасово окупованих територіях України.

Герої та головні оповідачі книги — українські розвідники: ветерани й чинні військовослужбовці. Під час війни не всі вони можуть розкрити свої справжні імена. Більшість — на широкий загал озвучує лише позивні. Бо такою є специфіка роботи розвідки. Після української перемоги ми ще почуємо всі справжні прізвища наших Героїв та віддамо їм гідну шану нашого народу.

У книзі зображено чимало славетних історій з діяльності ГУР МОУ, багато операцій, які були здійснені нашими спецпризначенцями, що не мають аналогів у світі. Автор висвітлює їх правдиво, із максимальною увагою до деталей. Треба зазначити, що більшість дій української воєнної розвідки досі залишається таємницею через обмеження, спричинені повномасштабною війною.

Книга розкриває головну особливість української воєнної розвідки — її надзвичайну організаційну та

технологічну сучасність і гнучкість. Бо війна вимагає нових і передових підходів буквально в усіх компонентах, починаючи від організації розвідувальних та бойових підрозділів, їхнього навчання, забезпечення, збройового та технологічного оснащення, — аж до впровадження, переосмислення й розвитку сучасних методів ведення бою.

Сьогодні Головне управління розвідки Міністерства оборони України складається з великої кількості підрозділів, має багато складових. Це — живий та динамічний організм, який постійно вчиться, удосконалюється, розвивається. Наш прогрес ніколи не стоїть на місці. На Острові готуються нові неочікувані для ворога операції.

Українських розвідників ніхто і ніщо не зупинить. Щиро віримо в нашу країну, в наш народ, у побратимів і нашу неминучу українську перемогу!

*Начальник Головного управління розвідки
Міністерства оборони України
генерал-лейтенант
Кирило Буданов*

Від автора

Моя зустріч із генерал-майором, першим керівником Головного управління розвідки Міністерства оборони України Олександром Скіпальським відбулася в затишному, ледь забутому часом кафе «Струмок» — київському заміському ресторані, що зберігся як рідкісний зразок дерев'яного модернізму. Серед заростей і природи, на тлі трошки занедбаної території, будівля була як самотній спогад про радянський шик — з потертими вітражами, дерев'яною різьбою вікон, крізь які пробивалося лагідне осіннє світло.

Це місце здавалося застиглим у часі, мовби навмисне чекало саме такої розмови — про минуле, про пам'ять, про боротьбу. У цьому контексті зустріч із генералом стала не просто інтерв'ю, а символічною подією — мов розмова з історією, що вийшла з тіні та сіла за сусідній стіл.

Олександр Скіпальський — людина, яка не раз ішла проти течії, навіть тоді, коли це загрожувало його кар'єрі, статусу чи свободі. Його шлях до розвідки в незалежній Україні починався далеко за Уралом, серед сибірських

просторів, де в середині 1980-х він служив заступником начальника контррозвідки в Улан-Уде.

Одного дня, ще в розпал радянської Перебудови, він написав рапорт із проханням про переведення до Рівного. Відповідь із Москви була цинічною, але чесною: *«Там уже есть один хохол. Второго соединять не будем»*. Ці слова, сказані на засіданні військового кадрового органу, не залишили Скіпальського байдужим і стали лакмусовим папірцем майбутніх викликів.

Попри опір системи, через кілька днів надійшла телеграма з наказом: *«Відрядити Скіпальського в Рівне»*. А вже в 1990 році він зробив крок, на який тоді наважився б не кожен, — вийшов із лав КПРС, написавши: *«Партія, яка переслідує своїх за правду, мені не підходить»*. Це була принципова позиція ще задовго до незалежності.

Коли Україна здобула державність у 1991-му, нова армія залишалася на уламках старої радянської структури. У військах ще діяли розвідуправління округів, а на стратегічному рівні не було нічого — тільки залишки ГРУ, які більше служили Москві, ніж Києву. У таких умовах Скіпальський, уже як офіцер українського війська, у травні 1992 року написав першу доповідну, у якій прямо попередив: війна на Донбасі не гіпотеза, а питання часу.

Його висновки ґрунтувалися на аналізі ситуації в Артемівській (нині — Бахмут) дивізії, командир якої — росіянин — відкрито ігнорував українську незалежність. Через агентурні канали з'ясувалося: до командира вже звертаються з Москви. У відповідь Скіпальський пропонував не лише аналіз, а дії — створити на Донбасі корпус із лояльних військових, українізувати його, посилити контроль.

Проте багато вищих офіцерів залишалися в полоні радянського мислення. Один із генералів сказав просто: *«Нах... нам эта разведка? У нас есть ГРУ, они всё дадут»*.

Такі слова та решта моментів стали каталізатором. Разом із міністром оборони Костянтином Морозовим було ухвалено рішення — створити власну стратегічну розвідку.

Спершу це був відділ у складі Міноборони. Але в жовтні 1992 року, за поданням Морозова і указом Президента Леоніда Кравчука, було створено воєнно-стратегічну розвідку, і Скіпальський став її першим керівником. У 1994 році структура зміцніла, і на її основі сформували Головне управління розвідки МО України, яке Скіпальський і очолив.

Створення ГУР проходило крізь спротив. Старші генерали дивилися зневажливо, надували щоки, вбачали в новій структурі загрозу своїм повноваженням. Але команда Скіпальського працювала. Офіцери, які служили у флотах і гарнізонах інших країн — поверталися до України. Вони несли із собою не лише знання, а й віру — віру в нову державу.

— Завдання ГУР були чіткі: виявлення загроз агресії, проникнень, підготовка аналітики про дії росії. Уже тоді в Криму розвідка отримувала сигнали про гібридну тактику — Москва не відмовлялася від амбіцій повернути Україну. Вони чекали. Як казали самі: *«Хохлы устанут и вернутся»*, — розказує Скіпальський.

Навіть у 1994 році, каже мій співрозмовник, український Генштаб не визнавав росію загрозою — офіційні документи прописували ворога лише на заході. Він особисто відмовлявся підписувати плани, де не було зазначено небезпеки зі сходу. Але тоді звучало інше: «брати», «співпраця», «обмін».

Скіпальський, згадуючи перші кроки молоді української спецслужби, говорить спокійно, але кожне його слово сповнене глибоким підтекстом — досвідом державотворення в тіні великої небезпеки. Вже тоді ГУР проводив різні спецоперації, зокрема інформаційні.